

Section
Секція

VIII

LEGAL, HUMANITARIAN AND
ECONOMIC ASPECTS

ПРАВОВІ, ГУМАНІТАРНІ
ТА ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ

Лада ПРОКОПОВИЧ, д-р філос. наук, канд. техн. наук, професор
Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса, Україна, e-mail: lada.prokopovich@gmail.com

МЕДИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ В АТРИБУТИЦІ
СУБКУЛЬТУРИ МЕНХЕРА

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена появою субкультури менхера, іміджевими складниками якої є медичні інструменти, прилади, матеріали тощо. Необхідність встановлення функцій таких атрибутів в даній субкультурі формує наукову проблему в міждисциплінарному дискурсі медицини, культурології та соціальної філософії. Результати дослідження іміджевих складників субкультури менхера показали неоднозначний характер візуалізації ідей цієї субкультури через використання медичних інструментів та матеріалів. Провокаційний зміст цієї субкультури полягає у спробі говорити про серйозні проблеми психічного здоров'я через миловидну, ляльково-мультяшну естетику стилю каваї. З іншого боку, саме це суперечливе поєднання формує підґрунтя для соціально-філософської дискусії, а також є додатковим підтвердженням ефективності символізації та метафоризації медичних інструментів та приладів для осмислення різних аспектів людського життя.

Ключові слова: психічне здоров'я, імідж, стиль каваї, цінності, соціально-філософська дискусія

Актуальність дослідження

Медичні інструменти, прилади, спорядження, матеріали часто виступають як символи або філософські метафори для осмислення різних аспектів людського життя. До таких метафор філософи вдаються, осмислюючи сфери буття, що пов'язані із поєднанням соціального, біологічного, психологічного та інтелектуального аспектів життя людей. Адже медицина знаходиться на перехресті всіх цих аспектів, і тому часто стає джерелом образів, які з часом перетворюються на символи та метафори. Міцно вкоренившись у колективне підсвідоме завдяки масовій культурі, вони дозволяють не лише посилити гносеологічний зміст філософських рефлексій, а й надати їм більшої виразності, зрозумілості для широкого загалу. Це дозволяє говорити про інтерконтекстну функцію метафор, яка формує специфічну комунікацію між різними науковими та соціокультурними дискурсами [1].

Проте в деяких культурних практиках така символізація може виглядати неоднозначною і суперечливою. Одним із таких прикладів є використання медичних інструментів і матеріалів в іміжево-змістовній атрибутиці субкультури менхера.

Мета дослідження – встановлення функцій медичних інструментів та матеріалів в контексті ідейного змісту субкультури менхера.

Основні матеріали дослідження

Прагнення людей до експериментів з різними соціальними ролями, «масками», іміджами призводить до того, що все більше з'являється іміджевих і рольових субкультур. В деяких субкультурах імідж є не просто маркером в системі розпізнавання «свій – чужий», а ще й засобом демонстрації ідей та цінностей, які декларує ця субкультура. Саме це бачимо в субкультурі менхера (з японської перекладається як «психічне здоров'я»). Як іміджеві аксесуари тут використовуються леза для бритви, шприци, пігулки, пластир [2] і навіть пакети для переливання крові (рис. 1).

Причому йдеться тут не про прикраси у вигляді медичних інструментів, а про справжні інструменти, які використовуються як прикраси.

Несправжніми тут є лише рани, синці: їх імітують за допомогою декоративної косметики, а також рваних колготок або пластира, яким ніби заклеїли порізи. Так само імітуються травми очей або загроза інфекції – через пов'язки та маски (рис. 2).

Рис. 1. Шприци та пакет для переливання крові як кулони-підвіски
(фото взяті з відкритих інтернет-джерел)

Рис. 2. Маска та пов'язка на одне око – елементи іміджу в субкультурі менхера
(фото взяті з відкритих інтернет-джерел)

Використання маски в субкультурі менхера нагадує практику, до якої дехто вдавався під час пандемії Covid-19, прикрашаючи захисні маски стразами, мереживом, штучними квітами, вишуканою вишивкою, тощо. Але то був прояв внутрішнього протесту жінок проти вимушеної необхідності ховати під маскою свою красу, свою індивідуальність. В «театрі» буття періоду пандемії Covid-19 функції маски проявилися у драматургії – з психологічним ефектом, пов'язаним із страхом перед біологічною загрозою; та у сценографії – з творчим ефектом, пов'язаним із поширенням практики створення авторських, нестандартних захисних масок. Практика створення нестандартних (дизайнерських, хенд-мейд) масок дозволила поєднати дві функції маски – захисну і декоративну, завдяки чому в «театрі» буття поєдналися два жанри – «театр епідемії» і «театр масової культури» [3]. Тобто та «гра» мала інші чинники: то був захист від вірусу, а не від соціуму. В менхері ж бачимо явне прагнення закритися, відгородитися від соціуму: надягнувши медичну маску, що закриває обличчя по самі очі, або, навпаки, закрити очі, точніше, одне око, обмеживши кут зору на світ і на людей.

Прихильники цієї субкультури стверджують, що такі образи дозволяють відкрито говорити про психічне здоров'я, зберігаючи при цьому миловидну естетику в стилі каваї. Стиль каваї (з японської перекладається як «милий», «гарненький», «те, що можна полюбити») характеризується створенням образів з інфантильними рисами, що нагадують забавні м'які іграшки або персонажів аніме. Поєднання такої естетики з темами посттравматичних стресових розладів, селфхарму, схильності до суїциду, тощо, здається легковажним і безвідповідальним.

Таке поєднання ляльково-мультяшної естетики з надзвичайно серйозними проблемами людського життя нашоухує на думку про наявність маніпуляції. Немає впевненості, що це

працює як агітація за психічне здоров'я. Радше, навпаки: маємо романтизацію психічних розладів, привчання свідомості до сприйняття проблеми як норми. Відбувається розмивання меж ціннісних контекстів, поведінкових моделей, тощо, при тому, що ці проблеми вимагають вкрай обережного ставлення і професійної праці фахівців в галузі психічних розладів, травм та захворювань.

Хай там як, а в даному випадку бачимо декларування основних ідей субкультури через відповідний імідж. І не лише декларування, а й спонування до дискусії через неоднозначну візуалізацію.

Висновок

Дослідження іміджевих складників субкультури менхера виявило неоднозначний характер візуалізації ідей цієї субкультури через використання медичних інструментів, приладів та матеріалів. Провокаційний зміст цієї субкультури полягає у спробі говорити про серйозні проблеми психічного здоров'я через «несерйозну» естетику стилю каваї.

З іншого боку, саме це суперечливе поєднання формує підґрунтя для соціально-філософської дискусії, а також є додатковим підтвердженням ефективності символізації та метафоризації медичних інструментів та приладів для осмислення різних аспектів людського життя.

Література

1. Прокопович Л., Роговик Ю. Медичні інструменти і технології як філософські метафори. *Veda a perspektivy*, 2023, № 5(24). С. 219–226. Praha, Czech Republic. DOI: 10.52058/2695-1592-2023-5(24)-219-226.
2. Menhera – When Yami Kawaii Meets Mental Health Awareness. *Yokogao Magazine*, Sep. 4, 2023. URL: <https://www.yokogaomag.com/editorial/menhera-yami-kawaii>.
3. Прокопович Л.В., Кириллова А.Г. Маски у «театрі» буття в контексті пандемії Covid-19. *Scientific Journal “Virtus”*, 2020, № 45. С. 28–31.